

DEBRECZENI FÜGGETLEN UJSÁG

ELŐFIZETÉSI ÁR: HELYBEN: EGY ÓRA 1 KORONA, NEGYEDÉVRE 3 KORONA, VIDÉKEN: EGY ÓRA 1 KORONA 50 FILLÉR, NEGYEDÉVRE 4 KORONA 50 FILLÉR

PÁRTOKTÓL FÜGGETLEN
POLITIKAI NAPILAP

FELELŐS SZERKESZTŐ: DR. HEGEDŰS LORÁNT
KIADÓTULAJDONOSOK: HOFFMANN ÉS KRONOVITZ
SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL: PIAC-UTCA 49

A reparáció

Debrecen, február 12.

Mikor még Bánffy Dezső volt Magyarország kormányelnöke, akkor született meg az a kuruc jelszó, hogy: „Inkább szeretnénk az abszolútizmust, mint azt az alkotmányosságot, mellyel a Bánffy-kormány uralkodik“.

Később, mikor már Bánffy Dezső bárról mindenki tudta, hogy sovén magyar lelkű és hogy ő voltaképpen sohasem lehetett a király „gonosz“ tanácsadója, — a kuruc jelszó úgy módosult, hogy: „Bizony uristen jó volna már egy igazi abszolútizmus, melynek élén egy jólelkű becsületes és erős magyar ur állana“.

Ez a kuruc óhajlás azért keletkezett, mert minden ember látta az országban, hogy ezer az ellenségünk. Az országban horvát, szerb, román, tót, ruthén és német agyarkodnak a magyarra. Ausztriával örökös harcban állunk, a balkáni országokkal már-már vámháborút folytatunk, egymás között a hadsereg költségei miatt meghasonlásba jutottunk és ömlik felénk a nyugati szocializmus áramlata, mely napról napra élesebbé teszi ebben az országban is a társadalmi osztályharcot.

És jön Tisza István gróf és egyszerűen megszünteti az Ausztriával folytatott örökös harcokat. Keresztül lát azokon a közgazdasági kérdéseken, melyek a monarchia két állama között felmerültek és meg tudja védeni közgazdasági érdekeinket. Azelőtt a vitás kérdéseken mind adtunk milliókat és kaptunk érte nemzeti színű szalagot. Nem is követelnünk soha semmit, mert nem is tudtuk, hogy mit kellene követelnünk. A közhangulat feje zugott az önálló vámterület és az önálló bank gondolatától.

Ezek voltak a követeléseink és a közhangulat ma megdöbbenéssel konstatálja azt, hogy: ha ezek a nemzetgazdasági gravémének véletlenül megvalósulhattak volna, — ma már elpusztult volna ebben az országban minden érték. A magyar nemzeti bank, a most lefolyt krízisben vajjon mi sorsra jutott volna? A magyar önálló vámterületen siralomház volna most, ha a magyar kuruc politikának sikerült volna felépíteni a nemzetiszínű sorompókat.

Ezeket látja ennek az országnak minden józanul gondolkozó polgára és lelkében örül annak, hogy a kuruc vágyakozás hála Istennek nem sikerült, hogy Ausztria és Magyarország között nincs többé olyan gyűlölködő hangulat, mint volt a nemzeti küzdelem napjaiban, a magyar vezényszóért.

Magyarország a közös viszonyban elfoglalta azt a helyet, mely megilleti, Ausztriával nem harcolunk már, hanem megértéssel együtt működünk.

Tisza István gróf megszüntette a horvát ellenségeskedést is. A horvát lakosság

megbarátkozott azzal a gondolattal, hogy neki nem szükséges a trializmus délibábjá után futkosni, hanem jobb, okosabb és helyesebb megmaradnia a Magyarországhoz való testvéries hűségben. Horvátország elküldte képviselőit a magyar országgyűlésre és fátyolt borithatunk most már a közelmult idők eseményeire, melyekben a horvát-szerb koalíció minden erejével az unionisták megsemmisítésére törtetett úgy, hogy emiatt nem lehetett összehívni a tartománygyűlést és fel kellett függeszteni Horvátország alkotmányát.

A szászok már korábban elhelyezkedtek Magyarország politikai életében úgy, hogy őket többé nem szükséges a magyar nemzet ellenségeinek tekintenünk; most pedig Tisza István gróf a románokkal igyekszik olyan megegyezésre jutni, mely ezt az idegenajku lakosságot szeparasztikus törekvéseitől eltéríti és az ország hűségese polgárává teszi. Közben az történik, hogy a máramarosi orosz titkos propaganda működését leleplezi a törvényszék és ez a propaganda is gyökeresen elpusztul az ország területéről.

Az ellenzéki urak a legnagyobb kajánssággal nézik, hogy Magyarország kölcsönös szükségletét az angol kapitális siet kielégíteni s míg ők Franciaországban egyenesen arra törekedtek, hogy az ország hitelét megrontsák és mikor direkt azért mentek el a delegációk ülésére, hogy egész Európát telekürtöljék azzal, hogy Magyarországon belső viszályok dülnek és hogy tehát az ország megrendült viszonyok között él és nem elég erős arra, hogy a hármas szövetség támasztéka lehessen, — az entente legerősebb állama, Angolország, az ő komoly, mindent megfontoló gondosságával eljön ide és részt kér magának a magyar államhitel szükségletének kielégítéséből.

Mindezekkel szemben rettenetes büne van Tisza István grófnak. Az a büne, hogy megsértette a házszabályokat akkor, amikor a véderőjavaslatot megszavaztatta. Megsértette és megszavaztatta, mert a balkáni háboru előre nem látható eseményei fenyegették az országot és ezt ő elhárította.

Megsértette és kitünt, hogy az ellenzék viszálykodó kedvével nemcsak az ország közhangulata nem törődik, hanem még a külföldi kapitális érzékenysége sem reagál neki. Mi ez? Én azt hiszem, hogy ez az a reparáció, melyről a mi ellenzékeink olyan sok szép szónoklatot mondtak eddig.

P. L.

— Sáros megye új főispánja. — A király, mint a hivatalos lap mai száma jelenti, Szi-nyei-Merse Istvánt, Árva vármegye főispánját ebben az állásában való meghagyása mellett, Sáros vármegye főispánjává ideiglenesen kinevezte.

A hajdudorogi püspökség

— Levél a szerkesztőhöz. —

Sáros-patak, február 5.

Farkas Győző ur, Hajdudorog város főjegyzője, a *Debreceni Független Ujság* 28-ik számában ismételen is egyházmegyénk belügyeivel foglalkozik, különösen pedig a *püspöki székhelykérdést* tárgyalja.

Engedje meg, t. Szerkesztő Ur, hogy e közleményre pár megjegyzést tehessek. Teszem ezt tisztán azért, hogy b. lapjának olvasóit és az ügy iránt érdeklődőket — Farkas Győző ur téves tanaival szemben — a helyes felfogás és megítélés útjára tereljem.

Farkas Győző ur, hogy téves felfogásának a laikus közönség előtt hitelt szerezzen: közli a *pápai bullának* magyar fordítását és ennek alapján megcáfolhatatlan tény gyanánt konstatálja azt, hogy a hajdudorogi püspöknek kizárólag csakis Hajdudorog városában szabad lakni. Hozzáteszi, hogy mert a püspök ezidőszereint Debrecenben, bérelt palotában kénytelen lakni: „ez nem szolgál a püspökség fényére, ezen méltóság diszéré“.

Farkas Győző ur további szavaiban kötelességévé teszi a magas kormányának, hogy Hajdudorogon *legazonnal* megfelelő püspöki lakást építtessen. Elégg sértő modorban érinti püspökünk Öméltóságának magas személyét is, amidőn a Hajdudorogra kedvező tények megállapításával kapcsolatban rácsitálja a bullának záradékát, komolyan figyelmeztetve, hogy „ez ellen senkinek véteni nem szabad“.

Bármennyire tiszteljem is Farkas Győző ur egyéniségét, ezen eljárását mindenképpen elítélni kénytelen vagyok. Nemde, nagyfokú szerénytelenséget bizonyít, ha valaki laikus ember léttére az egyházi téren is tekintélynek tolja föl magát és olyan dolgokba avatkozik, melyekre állásánál fogva semmiképp sem lehet illetékes. Valóban nevétséges, sőt igen sok esetben bosszantó állapot, hogy míg pl. a jogi vagy az államtudományi kérdésekhez kellő szakképzettség nélkül senki sem mer hozzászólni, addig az egyház dolgaiba lépten-nyomon csaknem minden ember belekontárkodik.

Amikor pedig a főjegyző ur a magas kormányának sürgős parancsokat osztogat, saját püspökét pedig az egyház iránti engedetlenséggel gyanúsítja: kissé túllépi saját hatáskörét és — mondjuk meg nyíltan — tiszteletlenséget árul el.

Ha legalább jól disztigválna és ennek alapján helyesen tanítana: büne némiképpen megbocsátható lenne; így azonban enyhítő körülmény gyanánt csupán az tudható be számára, hogy ő is hajdudorogi ember, tehát — *pro domo* beszél.

Farkas Győző ur a pápai bullának minden rendelkezését ugyanazon szempontból bírálja. Itt a tévedés. Ha főjegyző ur a bullát kellő figyelemmel áttanyulmányozná: laikus szemmel is könnyen észrevehetné, hogy a bulla kétféle intézkedéseket tartalmaz; egyik része a lelkiekre vonatkozik, a másik rész az egyházmegye mikénti szervezését szabályozza. A pápai bullának „ellenállani“ senkinek sem szabad; a bullának a lelkiekre vonatkozó parancsoló rendelkezései örök időkre érvényben maradnak; a szervezési módzatok azonban megfelelő fontos okokból törvényes uton revízió alá vehetők. Természetes dolog, hogy a revíziót csakis az erre illetékes egyházi hatóságok vihetik keresztül.

Hát kedves Főjegyző ur, hogy a hajdudorogi püspök egyházmegyéjének melyik vá-

február 12.

rozott
a külön elő-
villanyvilági-
utorozott ud-
villanyvilági-
Egymalom-

llás

yszedő
gy fiatal asz-
elvétnék az
Jeleotkezze-
t 10-től.

ossegéd,
a minden ága-
felvétetik az

mester
május elsejére
utca 30. sz.
rtekezhetni a
al Angol Ki-
álloda 9. sz.

ZET

eghivatnak.

előtt 8 nap-

enő,
gyz.

2 szavazattal,
iz szavazatnál

vül 10 szava-

eg által gya-

ráig igazolvá-

TEHER.

36300	60
75809	—
4448	71
18913	60

NYERESÉG

35471	91
99216	99
34204	16
2092	60
1011	50
10127	88
199	44
46852	57

óky János,

énztárnok.

rosában lakják: ez a pápai bullának olyan része, amely bizony revízió alá vehető anélkül, hogy ezáltal a pápai tekintélyen valamelyes csorba esnék, vagy a revíziót kérelmezők az apostoli szentszék haragját vonnák magukra. Ez nem ellenállás, nem engedtlenség! Így érthető meg gróf Tisza Istvánnak, mint magyar miniszterelnöknek azon ígérete is, melyet a békétlenkedő románoknak tett az új egyházmegye esetleges revíziójára nézve.

1913. évi október 5-én Hajdudorogon, a püspökszentelés alkalmával adott diszebeder Oméltósága a székhelykérdésre vonatkozólag egész nyíltan és őszintén nyilatkozott.

Férfias nyilatkozatát, előrelátó atyai gondoskodását az ügyben elsősorban érdekelt nagyszámu papság osztatlan tetszéssel fogadta, sőt az ott megjelent két latin püspök is magáévá tette. Ezen a banketen ott volt Farakas Győző ur is. Megfigyeltem. — Amikor Oméltósága — engedve a provokálásnak — a székhely kérdésben is megnyilatkozott: a Főjegyző ur éber figyelemmel hallgatta és bizonyára meg is értette a püspök ur minden szavát. Ha a Főjegyző urnak nem volt bátorsága akkor a hajdudorogiak speciális óhaját védelmébe venni, most — higgye el nekem — igen rossz szolgálatot tesz a hajduodorgi egyházmegyének, ha a lapok útján, a világ színe előtt úgy tünteti fel püspökünk Oméltóságát, mint aki képes lenne a pápai bullának ellenállani.

Nagyon kérem tehát, ne avassa magát illetéktelenül továbbra is az ilyes dolgokba: hagyjon fel az egyházmegyére vonatkozó cikkekkel; elégedjék meg azzal, hogy Hajdudorog város községi ügyeit közmegegyezésre szolgálhatja. A kedélyeket felkorbácsolni, az ok nélkül elégedetlenkedők számát szaporítani: könnyű dolog, ez azonban minden esetben a közjó kárára esik.

Kiváló tisztelettel

Kiss Gyula,
görög katolikus lelkész.

A kisállomás kitelepítése

A betterment-taxból fedezik a költségeket

Debrecen fejlődésének és a környékbeli la kosságnak is nagy érdeke, hogy a Hatvan-utca végén levő kisállomás végre kitelepítésék mai helyéről és így az az óriási terület, amelyet elzár a vasutvonal és a kisállomás a város testétől, valamint a mai kisállomás környéke fölszabadíttassék a vasuti sínek és a kisállomás nyugozó bilincse alól és mindkét terület szabadon fejlődhessek.

Ez irányban már régen folynak a tárgyalások, de a kihelyezés költségének kérdésén a dolog mindig megakadt annál is inkább, mert különösen egyes vasuttársaságok, így a füzesabonyi vasut, amely az állomásnál szintén érdekelve van, semmivel sem akart hozzájárulni a kitelepítés költségeihez.

A város fejlődésével azonban mindinkább sürgősebbé vált a dolog, úgy, hogy most a tanács újból fölvette a kérdés tárgyalását s a leghelyesebb uton indulva el, azt keresi most, hogy a költségek hogyan lennének beszerezhetők s így a kisállomás kitelepítése a város közönségére minél kevesebbe kerüljön.

Ma került tárgyalás alá ez a dolog s a tanács megállapítva azt, hogy a kisállomás kitelepítése a környékbeli telektulajdonosoknak is nagy érdeke, mert a kitelepítéssel a telkek értéke nagy mértékben emelkedni fog. A tanács tehát elsősorban tárgyalásokat indított a telektulajdonosokkal, hogy mennyiben hajlandók hozzájárulni a kitelepítés költségéhez és utasította a mérnöki hivatalt, hogy a betterment-tax kiszabására alkalmas érdekeltégi térképet és kimutatást terjesszen be, egyben pedig csinálja meg a kisállomás és a vasutvonal mai helyzetéről, valamint az áthelyezésről a tervvázlatot.

Irányadóul szolgál az áthelyezésnél, hogy a vasutvonal a kertségek mögött fog elvonulni és a kisállomás a Hatvan-utcai kert és a Turás-kert találkozásánál fog létesülni.

A tanács véleménye szerint a betterment-

tax alkalmazása mellett az egész kihelyezés nem fog többé kerülni a városnak 200,000 koronánál.

A tárgyalások során fölmerült a kihelyezésnek az a mellékkörülménye, hogy a kisállomás kitelepítése kapcsán, ha nem is azzal összefüggő tényként, megoldandó a tervezett kocsitároló telep kérdése is, amelyben még mindig nem történt döntés.

Mindezek a kérdések most már valószínűleg rövidesen dűlőre jutnak.

A rutén-per

Vallanak a tanuk

Ma az alsóbisztrai tanukat hallgatta ki a bíróság. Elmondották, hogy először a nap-táregyesítés ellen keltek ki a hívek. Mikor aztán egy vizkereszti körmenetben, amelyen tudvalevőleg kalaplevéve kell részt venni a kántor a hidegre való tekintettel fejére tette a sapját, megindult a hívek közt a zugolódás. Ezért elhatározták, hogy régi vallásukat nem engedik és megmaradnak mellette. Tegze Iván volt a vezérük.

Az alsóbisztraiak kihallgatása a mai napon eltart. A vallomások egyformák és egyeznek a vizsgálat során tett kihallgatásokkal. Csak Szenda Alexa vall másképpen és visszavonja a vizsgálat során a vádlottakra tett terhelő vallomását.

Az elnök megkérdi, hogy miért vall most másképpen, mire a tanu így felel:

— Azt mondom most is, amit a vizsgálat folyamán először vallottam. Azonban első kihallgatásom után Bisztrán azt mondta a csendőr:

— Most menj haza és készülj fel, mert mégy Debrecenbe a börtönbe.

— Hazamentem, elkészültem, még botot is vettem magamhoz. A csendőr elvette tőlem a botot és rajtam törte el. Ezután vallottam másképpen és ezért vonom most vissza ezt a vallomást.

Tegze Ivánné is azt vallja, hogy a csendőrök megverték.

A mai tanuvallomások közt érdekesebb volt Bacsinszky Mihály nagylucskai gör. kath. esperes vallomása. Elmondta, hogy Nagylucskán 1903. óta lappangott a skizma-mozgalom, ami erősebbé 1910-ben lett. A mozgalom vezére az időközben elhalt Rubis György volt.

— Honnan szerzett esperes ur a mozgalomról tudomást? — kérdi Tóth Aurél dr. elnök.

— Megjelent nálam egy csoport Rubis vezetésével és három kívánságot terjesztett elő. Az első az volt, hogy a gyermekeiket a keresztelezésnél ne öntsemle vízzel, hanem ősi vallási szokás szerint mártsam be vízbe. A második óhajuk az volt, hogy a tempolmról az eddigi keresztet vétessem le és tétessek fel hármast, alól ferde orosz keresztet; a harmadik, hogy a Hiszekegyből hagyassék ki a szentlélek származásánál a fiú és csak az atya maradjon.

Tanu megmagyarázta a nála jártaknak, hogy kívánságaikat ő nem teljesítheti.

Majd elmondja, hogy a nagylucskaiak érintkezést kerestek az izaikkal s egy G e b e Demeter nevű pap szította a mozgalmat Amerikából is. Később 1910-ben Pircsák Ilés munkácsi zugirász is a nagylucskaiak közzé állott, ott hallotta, hogy Pircsák, aki most mint vádlott szerepel, azt híresztelte a nagylucskaiak között, ha áttérnek, bejön a cár, aki aztán majd az ő hívei közt ingyen felosztja a beregmegeyi gróf (Schönborn) birtokát.

— Mi a véleménye a mozgalom okáról? Vallási volt az vagy politikai?

— Annyit mondhatok, hogy ellenem soha semmit sem tettek. Csendben voltak. Nagy volt azonban a nép közt a földéhség s ezt használták ki ellentük a vallás leple alatt.

Popovics Jenő jegyző vallotta, hogy a nagylucskaiak imaházat vettek, ennek ud-

varán felállították a hármast orosz keresztet — amit a vizsgálóbíró kivétellett — és aztán Kabalyukot, aki három napig egyházi szer-tartásokat is végzett Nagylucskán, biztosítva neki a vásárolt ingatlan hasznélvezetét, a község kötelékébe akarták felvétetni, de e kérelmet a község elutasította. A jegyző a mozgalmat politikainak mondja.

A mai nap érdekessége még, hogy Fodorovics Zachariás ügyvéd több védőtársával írásos kérelmet intézett az elnökhöz, a melyben Pásztor Arkádnak, a bikszádi fehérbarátnak tanuként való megidézését kéri, mert az egyik vádlott, Vorobcsuk György hivatkozott reá. Fodorovics védő tegnap reggel a tárgyalás megnyitása után szóbelileg akarta e kérelmet előterjeszteni, de az elnök — tekintettel a megkezdett tanukihallgatásra — a kérelem későbbeni előterjesztésére utasította, amit ma Fodorovics védő írásban tette meg.

Az összes tanukihallgatások előreláthatóan szombathoz egy hétre érnek véget és 23-án már minden valószínűség szerint megkezdődnek a perbeszédék és az ítélet nem 25-ére, hanem csak a hó végére várható.

A városi tanács a munkanélküliekért

Megkezdik a közmunkákat. — A gyermekek élelmezése. — Építik a Kálvineumot.

Debrecen város tanácsa komolyan hozzá kezd a munkanélküliek támogatásához. És pedig azzal az eszközzel, mely igazi segítséget fog hozni. Nem újabb 4—5 koronás segélyek kiosztásáról van ugyanis szó, hanem arról, hogy a város közmunkát kezd meg és így munkaalkalmat és keresetforrást nyit meg 300—400 embernek.

És ezt tartjuk a legjobb, a leghelyesebb módjául a segítségnek, minden elismerés és dicséret megilleti ezért a tanácsot, amely helyes érzékkel a munkanélküliség enyhítésére a támogatásnak ezt az útját választotta. Kimondta ugyanis a mai ülésen, hogy a munkanélküliség enyhítése érdekében a szanatóriumhoz vezető ut kiépítését a leg-sürgősebben megkezdik s ezért az utépítés földmunkáira az árlejtést kiírja. E munkánál több mint háromszáz ember jut hosszabb keresethez.

A munkanélküliség ellen való küzdelem társadalmi szervező-bizottsága Gáthy Bálint kir. ügyész és Rostás István főkapitány elnöklésével ülést tartott a kereskedelmi- és iparkamaránál. Az ülésen megjelentek Sass Béláné, Kontz Aurélné, Szele György, Tömörny Jenő, Dávid M., Sztankay B. Farakas, dr. Kun Béla, Polster Adolf, Ozory István, dr. Lefkovic Vilmos, a munkásszervezetek titkára és a kereskedelmi- és iparkamara titkárai.

Az értekezlet összefoglalta az eddigi tevékenység szárait és örömmel áta, hogy a rendszeres munka lassan-lassan megbízható eredményeket teremt.

Ezuttal a gyermekek élelmezés kérdését oldotta meg a bizottság akként, hogy az iskolás gyermekek reggeli étkeztetését azonnal megkezdhetik. Az osztályonként való összeírás alapján a gyermekek reggelire kenyert és forralt tejet kapnak.

A déli étkezés ma kezdődött meg és pedig úgy, hogy két helyen, a volt köz-igazgatási tanfolyam helyiségében és a kibővített Kut-utcai népkonyhán szolgálták ki az iskolás gyermekeket. A katonaságtól kölcsön kértek megfelelő mennyiségű felmelegítő eszközöket, hogy a Kut-utcai népkonyhán főzött ételek izletesen és melegen kerüljenek asztalra a tanfolyami termekben is. A felügyeletre felváltva a tanítókat kérte fel a bizottság.

A közmunkákra vonatkozólag Baltazár Dezső dr. püspök értesíti a bizottságot,

keresztet és aztán házi szer- n, biztosít- névelzetét, tetni, de e jegyző a

hogy a Kálvineum hajduböszörményi házát 300.000 korona építési összegben a kora ta- vasszal építeni kezdik.

A társadalmi gyűjtést a bizottság szé- les alapon elrendezte. Gyűjtőívet küldött a törvényhatósági bizottsági tagoknak, isko- láknak, hivataloknak, társasköröknek, nőgye- leteknek. Minden adományt a főkapitány ve- szen át. Adakozni lehet természetbeni ado- mányokkal is. Az ivekről a kamara pontos jegyzőket vezet.

A Csapó-kerti dráma az esküdtszék előtt

A merénylő völegényt nyolc hónapi börtönre ítélték

A múlt év őszén a Csapó-kertben Balogh Imre csizmadiaségéd egy golyóval megsebe- sítette a menyasszonyát, Tóth Boriskát, aki- nek a kertben szatócsüzlete van, majd önma- gára lőtt és beleugrott a kutba. Ugy a meny- asszony, mint a völegény szerencsésen meg- gyógyultak.

Balogh Imre ma állott a debreceni es- küdtszék előtt szándékos emberölés büntette címén vádolva.

Az esküdtszék a következőkép alakult meg: Elnök dr. Nagy Kálmán törvényszéki bíró, szavazó bírák Balogh Béla és Részler Er- vin. A vádat dr. Gáthy Bálint kir. ügyész kép- viselte, a védelmet dr. Kardos Samu látta el. Elsőnek Balogh Imrét hallgatja ki a bi- róság.

Szuronyos börtönőr kíséri be a vádlottat.

A szerelmes völegény.

Balogh Imre 30 éves, református vallásu, nagyszalontai születésű csizmadiaségéd. Bü- nösnek érzi magát. Tóth Boriskával 1913. ju- lius hónapban váltott jegyet. Egy ideig jó egyet- értésben éltek, de később azt tapasztalta, hogy Tóth Boriska föl akarja bontani az eljegy- zést, mert Balognak nem volt állása. — Balogh augusztus végén eltávozott Debrecenből azzal, hogy hazamegy Nagyszalontára a szü- leihez s pénzt kér, hogy önálló műhelyt nyit- hasson. Szalontáról szeptember 23-án vissza- tért Debrecenbe, majd 26-án Nagyváradra utazott, ahol elhatározta, hogy öngyilkos lesz. Előzőleg levelet írt a szüleinek, amelyben el- bucsuzott tőlük.

Balogh elmondja, hogy a merénylet dél- előttén ivott. Délelőtt akarta elkövetni az öngyilkosságot és akkor akarta Tóth Boriskát is megölni, de sajnálta a leányt. Délután 5 óra felé, mikor Tóth Boriska lámpát akart gyujtani, előkapta a revolverét és rálőtt. Az első lö- vés csüttörtököt mondott, ekkor Boriska kifutott, ő utána lőtt és ez a lövés talált.

Azután magára lőtt, majd mikor érezte, hogy a golyó nem ölte meg, kifutott az udvar- ra és a kutba ugrott. Onnan egy negyedóra mulva húzták ki.

Elnök: Miért akarta elpusztítani magát és a menyasszonyát?

— Elkeseredésemben.

— Előre tervezte, hogy a leányt megöli?

— Nem, csak magamat akartam elpusztítani. Nagyvárádon akartam öngyilkos lenni, de nem volt bátorságom.

— Mikor Debrecenbe jöttem s tudtam, hogy Boriska nem jön hozzám és este vigan dudolni kezdett, elvesztettem az eszemet és őt is agyon akartam löni.

Elnök felolvassa Balogh két levelét, mely- ben bucsuzik. A második levelben azt írja, hogy közös elhatározással válnak meg az élet- től, közös sirba temessék.

A menyasszony.

Tóth Boriska kihallgatása következett. Elmondja, hogy 33 éves református vallásu. Molnár Imrét 1912. június havában ismer- te meg.

Elnök: Jegyese még a vádlottnak?

— Nem; fölbomlott az eljegyzésünk.

Elnök: Mikor kérte meg a kegyed kezét?

— Mikor harmadszor eljött hozzánk, megkérte a kezemet. Én igent mondtam és megtartottuk az eljegyzést. Később rájöttem arra, hogy nem komoly ember. Mesterénél felmondott, majd 1913. szeptemberében eluta- zott Debrecenből. Azt mondta, hogy vissza jön. De én nem bántam volna, ha nem is jön vissza. Szeptember végén visszajött. Mikor belépett hozzánk, meglepődtem és kijelentet- tem, hogy nem leszek a felesége. Ő azt mon- dotta, hogy hazulról kap pénzt és műhelyt nyit. Két napig nálunk volt, akkor hazament, azt mondta, hogy katonakönyvét otthon hagy- ta és pénzt hoz. 27-én visszatért. Délelőtt be- mentünk együtt a városba. Ő azt mondotta, hogy lakást vesz ki.

Elnök: Nem volt közöttük semmi vesze- kedés?

— Nem.

— Milyen benyomást tett önre?

— Idegesnek látszott. Kérdeztem is, mi baja van, de ő nem válaszolt. Délben együtt ebédeltünk otthon.

Elnök: Délelőtt folyamán ivott otthon a völegénye?

— Nem.

Elnök: Ebéd után hol volt a völegénye?

— Ki és bement, átment a szomszédba. Tapasztaltam, hogy ideges és megkérdeztem, mi bántja.

Délután négy órakor azt kérdezte tő- lem, hogy meghalna-e, ha ő halántékon lőné magát és — mondta — milyen jó volna, ha anvja éppen a temetésére érkezne, mert ar- ról volt szó, hogy az anyja háztűznézőbe jön. Én azt kérdeztem, hogy van-e nála revolver?

— Dehogynincs — válaszolta.

— Délután még idegesebb volt. Azt mon- dotta, hogy a holmiját várja, amit egy sze- kéren hoznak.

A merénylet.

— Öt órakor meg akartam gyujtani a lámpát. Dudolni kezdtem:

Gyere babám, gyujtsál gvertyát,

Mutasd meg az országutját . . .

— Ekkor ő odaugrott s azt mondta, hogy:

— *Megmutatom én!*

Erre egy csettenést hallottam, ő el akarta sütni a revolverét, de az első lövés csüttörtököt mondott. Közvetlenül ezután hallottam a második revolverlövést és amikor kifutottam, valami zsigongás-félt éreztem a mellemben.

Elnök: Mikor az első lövést tette a vö- legénye, milyen távolságban voltak?

— Egész közel. A cső majdnem érte a mellemet. Ekkor rápillantottam a völegé- nyemre és megrémülve láttam, hogy a sze- me vérben van. Azt gondoltam, hogy meg- örlött és ijedten hátráltam az ajtó felé. Ekkor lőtt rám másodszer.

Elnök: Mikor a mentők a kórházba vit- ték, mit mondott a völegény?

— Azt, hogy *haragszom-e.*

— *Nem haragszom* — feleltem.

Elnök: Ezután mit mondott?

— Azt mondta: Nem baj, mégis együtt halunk meg.

Elnök: Kegyed és édesanyja lobbané- kony természetű?

Tóth Boriska: Igen.

Elnök: Kívánja a megbüntetését?

— Nem kívánom.

Elnök: Szereti még a völegényét?

— *Nem szeretem*, de részvétellel vagyok a sorsa iránt.

Elnök: A golyót eltávolították a mel- léből?

— Nem, nem engedtem magam megope- ráltatni. A csontban akadt meg.

Elnök: Mennyi idő alatt gyógyult?

— Tíz nap alatt.

— Kártérítést követel?

— Nem, semmiféle kártérítést nem kö- vetelek.

Dr. Kardos Samu: Tud kisasszony arról a tragédiáról, amely a Nagyerdőn akkoriban lejátszódtott?

— Tudok róla.

Dr. Kardos: Olvasott róla az ujságokban?

— Nem. Csak hallottam.

Dr. Kardos: Volt önök között szó erről a tragédiáról?

— Nem volt soha.

Dr. Kardos: A temetésén nem volt jelen?
— Nem szoktam temetésre járni.
A bíróság ezután Tóth Boriskát meg- eskette.

A tanuk.

Az első tanu Nagy Lőrincné, Tóth Boris- ka anyja volt.

Elnök: Jó szívvel látta ön az eljegyzést?
— Nem, mert nem láttam benne komoly- ságot. Mikor Takácstól kilépett Balogh, én megkérhőttem, hogy miért lépett ki az állá- sából. Ő azt mondta ekkor, hogy önállósítja magát és pénzt kap otthonról. Arról nem tud, hogy ideges lett volna aznap, nem nézte meg. Mikor meglátta a leányát Balogh, a leánya ki- rohant hozzá:

— *Jaj, anyám, meglőtt Balogh!*

Ekkor átvitte a leányát a szomszédba. A revolvert később keresték, a kutat is felku- tatták, de nem találták sehol.

Dr. Kardos Samu (a tanuhoz): Kért önök- től kölcsönt Balogh, vagy potyafráter volt?

— Nem.

— Tud valami nem tisztességes dolgot Baloghról?

— Nem mondhatok semmit.

A következő tanu Tóth Gábor, Tóth Bo- riska bátyja. Az emlékezetes napon egy pár cipőt vitt haza a nővérenek és ott ebédelt nálok.

Elnök: Hallotta, hogy Boriska azt mon- ta Balognak, hogy ha olyan lump lesz, mint maga, akkor nem megy hozzá?

— Igen, mondta.

Dr. Kardos Samu a tanuhoz: Bánthatta ez a megjegyzés Baloghot?

Tóth: Bizony bánthatta. Én ha a helyé- ben vagyok, köszönés nélkül otthagytam vol- na, ha ilyet mond, hogy a testvérével ne tár- salogjon. Mert ha lump vagyok is, lehetek én tisztességes ember.

Elnök: Ideges volt Balogh?

— Igen.

Tanut megeskették.

Térei Aurél nyomdász elmondja, hogy a merénylet napján otthon volt. Délután öt órakor hallotta a lövést. Kifutott. Akkor már jött ki a szobából Tóth Boriska és mondta, hogy Balogh meglőtte. Ugy ismerte Baloghot, mint aki szeretett nagyítani, kissé lobbané- kony természetű volt.

Elnök: Hogy tekintették Tóthék ezt a házasságot? Szívesen vették Baloghot?

— Fogták volna, nem is. Ugy gondolom, csak azért, hogy Boriska kisasszony férjhez menjen.

A völegény a kutban.

Elnök: Hol találták meg Baloghot?

— Kerestük az udvarban, majd elkezdtem kiabálni, hogy hol van. Egy kis leány mon- ta, hogy a kutban van. Én lekiáltottam: Itt van Balogh? Ő azt felelte, igen.

— Üljön a vederbe. — kiáltottuk le. Fel akartuk huzni, de nem bírtuk. Balogh ekkor felkiabált:

— *Siessenek, mert fázom.*

— Később megkérdeztem, hogy miért tet- te, mire Balogh azt mondta, hogy: *bolond voltam.*

Elnök: Ön a kórházban kérdezte Ba- loghot, hogy hogy nem törte össze magát a 12 méter mély kutban, mikor leugrott?

— Igen, kérdeztem s ekkor Balogh azt mondta, hogy *szétvetette a lábát, úgy futott el a kutba.* Majd mikor érezte a lábával a vi- zet, beleugrott. De a víz csak *másfél méter* volt.

Elnök: Hogy húzták fel Baloghot?

— Egy hosszú létrán.

Tar László csizmadiaségéd együtt dol- gozott Balogghal. Azt vallja, hogy Balogh derék ember volt, nagyon szerette a menyasz- szonyát.

Takács Gábor csizmadia, Balogh gazdá- ja hasonlóképpen vall. Kissé lobbanékony ter- meszetű embernek ismerte Baloghot.

Takács Sándor a szomszédból futott Tóth Boriskák házához a lövés zajára. Segített Baloghot kihuzni a kutból. Mikor a kut fene- kén volt, az első kérdése volt, hogy él-e még Boriska? Csodálkozott, mikor hallotta, hogy még él.

Fidk Ferencnek elmondta Balogh, hogy Tóthék addig kedvelték, amíg azt hitték, hogy vagyonos s mikor megtudták, hogy nem, akkor nem kedvelték többet.

Elnök ezután befejezettnek nyilvánítja a bizonyítási eljárást s a bíróság visszavonul a kérdések megszövegezésére. A fő kérdés arra vonatkozik, hogy szándékos emberölést követett-e el a vádlott, a mellék kérdés pedig arra, hogy erős föllindulásban követte-e el a tettét.

Dr. **Gáthy** Bálint kir. ügyész mondja el ezután lendületes formába öntött vádbeszédét, majd dr. **Kardos** Samu mondotta el hatásos védőbeszédét.

Ezután az esküdtek határozathozatalra vonultak vissza. Az első kérdésre az esküdtek **igen**-nel, a másodikra szintén **igen**-nel feleltek. A bíróság ennek alapján **8 havi börtönre** ítélte Baloghot, amelyből 4 hónapot a vizsgálati fogsággal kitöltöttek vett.

Az utolsó vig-est

★

A csütörtöki felolvasó-esték rendező-bizottsága ma tartotta meg a városi színházban az ötödik vig-estet, amely egyben az idei szezonnak utolsó ilyen összejövetele volt. Hatalmas, előkelő közönséggel telt meg ez alkalommal a színház, amelynek színpadán a szintársulat legjobb tagjai s az igazán művészi készséggel ható legkitünőbb debreceni műkedvelők osztoztak a legigazabb sikerben. A rendező-bizottság ötletességét és valóban derekas munkáját dicséri nemcsak ez a szezonzáró vig-est, de valamennyi, amely intim melegséggel illeszkedett bele az idei szezonba.

A mai vig-est kiváló műsora változatos, mindvégig lebilincselé és szórakoztató volt amellet is, hogy közel három óra hosszát tartott. A műsora a színházi zenekar nyitánya vezette be, amelyet **Kovács** karmester dirigált a tőle megszokott tudással, precizitással. Az egyes énekszámokhoz is ő szolgált a kísérő zongora-számot és méltán volt részese a szereplők hatalmas sikereinek.

S. Z. **Nagy Imre** a „Pagliaci” című opera egyik ismert áriáját énekelte érces, simulékony tenorral, mely után **Molnár Ferencnek** egy bájos apróságát adták elő **Bányai Irén** és **Károlyi Ibi**, kedves közvetlenséggel, meleg humorral. Ugyancsak **Bányai Irén** még egy magánjelenetet is adott elő bájos üdeséggel. **Zsolnai Mancsi** és **Szalai Gyula** egy irisch-dizsgg imitációt mutattak be friss mozgékonyssággal. **Borbély Lili**, szintársulatunk primadonája néhány kedves kabaré-dalt adott elő hatalmas sikerrel. Kedvesen illeszkedett be a műsor első részébe az a tánc-duett, amelyet **Székelly Micike** lejtett, szemet, szívet gyönyörködtető bájjal, az igazi táncművészet minden hozzávaló készségével. Hatalmas tapsal honorálta a közönség a gyönyörű táncprodukciót, amelyből méltán vette ki a részét partnere, **Fényes Endre** dr. is.

Friss és eleven volt **Kassai Károly** tréfiás magánjelenete, míg **Oláh Gyula** a „Faust”-opera egyik áriájával keltett óriási hatást. **Bányai Irén** és **Rónai Imre** adtak elő egy táncos-jelenetet ezután, amelyet **Payer Margit** és **Fráter Sándor** friss humorral előadott párosjelenete követett. A táncprodukciók közül pompás elevenségével hatott a **Lederer Franci** és **Bodnár Emi** duettje, míg groteszk, kacagtató humorral az **Sz. Egri Berta** és **Szalay Gyula** tangó-imitációja. **V. Márkus Angela** néhány opera-ária szabatos előadásával keltett közvetlen hatást, szintugy **Glück Erzsike** és **Pásztor Imre**, akik sok finomsággal lejtettek el néhány two-steep figurát.

Jól megérdemelt sikerrel záródott tehát az egész vig-est, amelynek megrendezéséért őszinte elismerés illeti a csütörtöki felolvasásokat rendező bizottságot.

Buzdító orosz távirat a szigeti vádlottakhoz

Kabalyuk védője Debreczenben

Érdekes vendége volt ma és tegnap Debreczennek. A máramarosszigeti pör egyik védője, a lapokban mostanában sokat emlegetett dr. **Klein Arthur** ügyvéd, Kabalyuk Sándor védője járt hivatalos ügyben Debreczenben. A szigeti pör iránt érdeklődő ügyvédek természetesen nagy érdeklődéssel vették körül dr. Klein Arthurt, aki sok érdekes intimtást mondott el a skizma-pör szereplőivel kapcsolatban.

A kérdések, érthetőleg, főképpen gróf **Bobrinszky** érdekes egyénisége körül forogtak. Elmondta dr. Klein Arthur, hogy **Bobrinszky** megkérdezte tőle, nem fél-e, hogy mint védőügyvédet *letartóztatják*.

— Mikor a gróf látta, hogy a kérdése felett elcsodálkozom, nevetve szolt:

— No, nálunk napirenden van, hogy különösen nemzetiségi pörökben a védőt *letartóztatják*.

Bobrinszky maga is el volt készülve arra, hogy Magyarországon *letartóztatják*. — Gondolta, hogy 3—4 napig megfosztják a szabadságától s ettől nem is nagyon félt, mert nagy tökélet kovácsolhatott volna belőle magának.

Bobrinszkyt módfelett bántotta, hogy **Duliskovich** oly ügyesen a közelébe tudott férközni.

Dr. Klein Arthur megkérdezte nevetve a gróft:

— Azt hiszem, ezek után **Duliskovichot** nem engednék be Oroszországba?

— Be, egészen bizonyosan, de ki aligha válaszolt **Bobrinszky**.

Bobrinszky kíséretében eljött többek között egy **Dimitriew** nevű dumaképviseelő, az orosz főtörvényszék elnöke, egy rendkívüli intelligenciájú, kitünő diplomata, akinek az volt a hivatása, hogy féken tartsa **Bobrinszkyt**.

Az ő befolyásának tulajdonítják, hogy **Bobrinszky** igen óvatosan felelt az elnök kérdéseire és minden akcióját a vallási buzgalom köpenyébe burkolta.

Egy kis epizód ez is: A szigeti tárgyalás minden nemzetiségű ujságíróit összegyűjtött. Többek között ott volt egy **Sweschdics** nevű orosz ujságíró, egy pétervári lap bécsi tudósítója is, akinek a leánya ismert hegedűművész nő Bécsben.

Sweschdicsnek igen megnyerték a tettségét a máramarosszigeti háziipari termékek s egy kötetny magával vitt a leányának. A kötetny igen megérett s Bécsből már több megrendelés érkezett Szigetre.

Igy csinált propagandát a szigeti háziiparnak a skizma-pör.

A legérdekesebb még is a tegnapi napnak az az eseménye, hogy a szigeti pör vádlottaihoz buzdító távirat érkezett az **Igazi Orosz Férfiak Szövetségétől**, a hirhedt pogrom-rendező szövetségtől. A táviratban, mely **Tambow**-ból kelt, ez áll:

— *Hitetek mellett tartsatok ki szilárdan és biztatok abban, hogy a független, derék magyar bíróság senkit sem fog elítélni hite miatt.*

A szenzációsan érdekes táviratot német nyelven írták.

A rendőrség államosítása

Elkészült a törvényjavaslat

Fővárosi munkatársunknak alkalma volt a legbeavatottabb helyen a készülő rendőrségi reformról pozitív információkat szerezni, amikor egyik intéző egyéniség ezeket mondta:

— A rendőrség államosításáról szóló *törvényjavaslat teljesen elkészült és sokkal hamarabb kerül a parlament elé, mint azt gondolják*. Téves az a hit, hogy a kormány a jövő évi költségvetéssel egyidejűleg terjeszti be. Az államosítás megelőzi az 1914—1915. évi büdzsé benyújtását, már azért is, mert a költségvetésbe úgy is csak a reform fedezésére szolgáló végösszeget állítja be a pénzügyminiszter egy összegben, a részletes költségvetésről maga a rendőrtörvény gondoskodik.

— A javaslat leglényegesebb része, mely közvetlenül érdekli a városokat az, hogy a jövőben a *rendőr-szociális ügyeket mind a közigazgatás hatáskörébe utalja és a rendőrség tisztán csak policiális feladatokat végez*. Az alapelvek, sőt a részletes intézkedések is francia mintára készülnek és ezért az államrendőrség megszabadul sok olyan munkától, amelynek elvégzése eddig elvonta tulajdonképeni feladatának teljesítésétől. Az utlevél-ügvet kivéve, a többi, tehát a *cseléd, szegény, állategészség, ipar, katona ügyek*, mint nem szorosan vett rendőri reszortok a közigazgatáshoz kerülnek.

— Ennek megfelelően francia mintára történik a rendőri funkciók megállapítása is. Nem igaz, hogy a táblák székhelyén lesznek egy-egy rendőri körzet felett álló főkapitányok, hanem a *főispánok kezében összpontosul a rendőri hatalom*. Mellette egy rendőrtanácsosi ranggal beosztott rendőrtiszt lesz az előadó, míg a mostani főispáni hivatal személyzete, tehát titkár, kiadó, iktató, irnok, stb. megmarad. Mint legfelsőbb hatóság ő ítélkezik harmadfokon a hatáskörébe utalt ügyekben. *Az egyes városok rendőrségének élén rendőrtanácsosok és rendőrkapitányok állanak*, aszerint, hogy törvényhatósági, vagy rendezett tanácsu-e a város.

— Mint említettem a szociális ügyeket kivesszik a rendőrség kezéből. Ezért a közigazgatásnál ezek intézésével *egy tanácsnokot kell megbízni* épen úgy, mint ahogy valószínű, hogy a katonai és illetőségi egyesített fgyosztály élére is tanácsnok kerül. Már most, hogy kiket vesz a rendőrtiszti státusból át az állam és kiket tesz át a városi státusba, az első sorban pénzkérdés, másodsorban attól függ, vajon az lesz az irányelv, hogy a kvalifikációt, vagy pedig a szolgálati időt vesszük figyelembe. Ugy tudom, hogy inkább ez utóbbit és *csak igen jól minősített fiatal*

!!

Debreczen legnagyobb, pazar fényvel és kényelemmel berendezett mozgószínháza :::

AZ

URÁNIA

(EGYHÁZ-TÉR)

néhány nap mulva megnyílik.

850 ülőhely.

Buffé-, dohányzó-, várótermek

TELEFON 12-51.

tisztviselőket soroz be a kvalifikáció alapján. Az is bizonyos, hogy az átvettek meghagyják azokon a szolgálati helyeken, ahol az államosítás találja őket.

Színház

A SZÍNHÁZ MŰSORA:

PÉNTEK: *Pygmalion*, vigiáték. (A bérlet.)

Pygmalion.

(Vigjáték 5 fölvonásban. Irta Bernard Schaw. Bemutatták a debreczeni színházban február 12-én.)

A görög monda szerint Pygmalion, Ciprus királva belészeretett egy önönfaragta elefántcsont-szoborba, amelyet Aphrodite, a báj, a szerelem istennője életrekelte... Pygmalion legendája, — amelyet egy modern társadalmi történet keretében a nagy gunyolódó, Bernard Schaw színpadra vitt s amelyet ma este mutatott be a debreceni színház — mindannyiunk életében megisméltődik. Mert hányan vagyunk, akik szobrot faragunk magunknak a négy fal magányán s áldozunk neki legszentebb érzéseinkkel, legtisztább vágyakozásunkkal, legigazibb hitünkkel. Reággatunk minden drágaságot, ami fantáziánk kincsesei tárházában fölsokasodik, öklözödünk, marakodunk, harcolunk érte, célként kapcsoljuk be nagy céljaink végsőjébe, könnvel, vérrrel, kínlóddással álmodunk róla és robotos fáradtsággal roskadunk össze előtte a földre, a melyből csak a csalódás fekete virágai sarjadoznak elő.

Bernard Schaw ma este bemutatott vigjátékának is ez a mottója. Egy piszkos, kis utcai virágárú leányt visz a színpadra, akiből egy derék, nyers modoru ur — mint egykor Pygmalion — hercegnőt formál. Amíg az érdekes mese bonyolódik, Schaw a szatira és a nyers vidámságok nagymestere éppen elég alkalmat talál arra, hogy a pompás és ragyogóan faragott figurák egész sorát vonulassa föl. Különösképpen megragad bennünket a morál, mely minden sablontól távol, frissen és erőteljesen cseng ki a figurák szavaiból. — Csak úgy hull felénk a sok mély értelmű gondolat. Könnyedén, mint fehér tenniszlabdákat dobja felénk a megkapó igazságokat. És a kiszámítotttság ballasztjától mentes szavak mindenki számára egyként fölfoghatók.

A mi az előadást illeti, színészeink java ereje dolgozott a siker érdekében. A vezető szerepeket Fehér Gyula és Bányai Irén vitték. Fehér — ez a nemes aktor — pompás érzékkel, a művészi tudás biztosságával formálta meg a Schaw-szabta színpadi alakot, míg Bányai Irén — akinek ez volt tulajdonképpen az első nagyobb szerepe — közvetlenségével, megkapó stílusosságával hatott. Egy gesztussal tudta sok helyütt megérezkíteni azt a sok elrejtett, s semmitmondó hangzó szavak mögé bujtatott finomságot, amely hibás beállításban groteszk humorra festi át a legérzékenyebb szatírát. Jól megérdemelt sikere volt Rónay Imrénének, aki biztos könyvedséggel játszotta meg a maga — különben nehéz — szerepét. Kisebb szerepeikben igen jó figurákat mutattak be Kaszay, Bérczi és Uti Gizella.

A bemutató előadást — amely szabatosan gördült — üres nézőtér nézte végig.

(RRK.)

* A „Kiskirály“. (A színházi iroda jelentése.) Kálmán Imre legújabb operettjét, a „Kiskirály“-t vasárnap, folyó hó 15-én mutatja be a színház kisbérletes előadásban. Erre az előadásra földszinti és első emeleti páholyjegyek is kaphatók már mártól kezdve a ezinházi pénztárnál. A darab hőse Mánule, a volt portugál király. Még mint ural kodó szerepel a darabban. Szerelméért sokan epednek. A darab kezdetén Montogát, a híres énekesnőt várja vacsorára. A király nem törődik az államügyekkel és nem sejt, hogy könnyelmű életmódja miatt már a forradalom áll küszöbön országában. Az énekesnő, kinek apja a szabadságharcban esett

el, bosszút akar állani a királyon és virág-bokrétába rejtett pokolgéppel merényletet tervez ellene, de a kiskirály kedvessége bosszuját szerelem- változtatja át. Ebből indul ki a pompás darab, melynek hatása felvonásról felvonásra fokozódik. Kálmán Imre muzsikája tele van kacagó, kedves, szentimentális, színekben tobzó melódiákkal. Egészen bizonyos, hogy ez lesz az idei szezon legnagyobb operett-slagere, mint ahogy annak bizonyult a külföldön, ahol már több nagy színházban bemutatták Kálmán Imre darabját.

* A „Náni“ ifjusági előadásban. (A színházi iroda jelentése.) A színház igazgatósága a legközelebbi szerdára, folyó hó 18-ára a „Náni“-t, Follinusz Aurél eredeti, kitűnő magyar népszimfívét tűzte a szokásos ifjusági szerdai előadásra, melyeket, tekintettel arra a kiváló műgondra, melyet az igazgatóság e darabok előadására fordít, nagyon megkedvelték. A helyyarak a szokott ifjusági rendkívül mérsékeltek lesznek. Az igazgatóság eddig csak prózai műveket tűzött ki ifjusági előadásokul és a „Náni“ lesz az első énekes és táncos darab az ifjusági előadások sorozatán.

HIREK

— **Fejérvary Géza báró nagybeteg.** — Bécsből táviratozzák: Fejérvary Géza báró állapota ma válságosra fordult. A rádium gyógykezelésnek semmi eredménye sem lett. A király állandóan érdeklődik Fejérvary báró állapotára iránt.

— **Wied herceg utazása.** Rómából táviratozzák: Wied herceg az éjjel 12 óra 15 perckor Castaldi kapitánnyal Bécsbe utazott. Bucszásra a pályaudvaron megjelent di Scalea herceg, külügyi államtitkár, Borea d'Olmo palota-prefektus, de Martino külügyminiszteriumi vezető titkár, az osztrák-magyar nagykövetség egyik tanácsosa, a holland és a romániai követ.

— **Uj magántanár.** A földmivelésügyi miniszter dr. Kovács József gazdasági akadémiai segédtanárnak az állatbiztosítástól állatorvosi főiskolai magántanárrá történt képesítését jóváhagyta.

— **Uj hid a Tiszán.** A debrecen-hajdunánás-miskolci vasutal kapcsolatban Polgárhoz közel uj hidat építenek a Tiszán. Most a polgáriak Ujfalussy Dezső dr. főispán vezetésével küldöttségben jártak a miniszternél, akitől azt kérték, hogy az uj hid nemcsak a vasuti, hanem a kocsis- és személyforgalom lebonyolítására szolgáljon. A küldöttség kedvező választ kapott.

URANUS

Korona Passage Telefon 3-28.

Ma utoljára!

!! Jótékonycélu előadás !!

a debreczeni munkanélküliek javára.

8. **A HALÁLSZIKLA**

9. feltűnést keltő filmtörténet 2 felvonásban.

1. **Zene.**
2. **Kirándulás Kontentínbe.** Színes természeti felvétel.
3. **A közös barát.** Amerikai életkép.
4. **Élőnő levélszekrény.** Rendkívül mulattató.
5. **A kutyanyíró.** Kacagató jelenetek.
6. **A whysis üveg.** Amerikai humorosok.
7. **Mórió a szerelem áldozata.** Vigjáték.

ELŐADÁSOK: este pontosan 6 órától Minden kép után van bemenet Utolsó előadás 10 órától. Rendes helyyarak! Bérlet-, igazolvány- és trafikjegyek e műsoránál érvényesek.

SZOMBATON — VASÁRNAP : febr. 14-én, 15-én

A LÉLEKUFAR
orosz erkölcsdráma 3 felvonásban
és a kiváló kísérő műsor.

Kitüntetve a bécsi, párisi és londoni kiállításokon aranyéremmel és oklevéllel.

CSUZ :: KÖSZVÉNY :: REUMA

ellen a legjobb házi szer a híres

KIRÁLY-BALZSAM

Hatása némely esetben meglepő, amennyiben gyakrabban idültébb eseteknél is már egyszeri beosztásánál a fájdalomakat teljesen megszünteti!

Fog- és fejfájást 5 perc alatt megszüntet. Egy nagy üveg ára 2 K teljes használati utasítással.

Kapható a feltaláló és készítő

GRÓSZ NAGY FERENCZ

gyógyszerárában

Kossuth-u. 8. A színház mellett.

— **Rosenberg Gyula meghalt.** Fővárosi tudósítónk jelenti: Ma délelőtt tíz órakor, hosszas szenvedés után ötvennyolc éves korában budapesti lakásán meghalt Rosenberg Gyula országgyűlési képviselő, a szabadelpártnak, majd a nemzeti munkapártnak kiváló érdemű, köztisztelt tagja. Rosenberg Gyulán ezelőtt két-három évvel mutatkoztak az érlelmeszedés tünetei, Gisingenben keresett betegsége ellen gyógyulást s jól érezte magát, amidőn a fürdőhelyről visszatért. Még 1912. év őszén a bécsi delegációban a tengerészeti bizottság előadója volt, akkoriban nagyon sikat dolgozott és ennek következtében visszaesés állott be betegségében. Budapestre beteg hozták vissza és azóta csaknem megszakítás nélkül a betegszobában töltötte idejét. Betegsége alatt a felesége, született Texeira de Mattos Karolina ápolta, akivel huszonöt évi boldog házasságban élt. A legutóbbi napokban az orvosok konstatalták, hogy a beteg menthetlen és hosszas szenvedéseitől ma délelőtt váltotta meg a halál. Az elhunytat feleségén kívül nyolcvanhárom éves anyja gyászolja. Temetésének ideje még nincsen megállapítva. A holttestet birtokára, a vas megyei Tapánfára fogják szállítani és a családi sírboltban helyezik örök nyugalomra.

— **Uj hadtest.** Bécsből táviratozzák: A legutóbb tartott marsalltanácson elhatározták, hogy két uj hadtestet állítanak fel. A hir nagy feltűnést keltett és eddig nem cáfolták meg. Ujabbán arról értesülünk, hogy a marsalltanácson tényleg megtörtént a határozat. Az egyik uj hadtestet már ez év őszén elején felállítják Kelet-Galicában. A hadtestet a szomszédos hadtestek csapataiból, továbbá szükség esetén áthelyezendő csapatokból fogják egybeállítani. Az uj hadtest székhelye Stanislau lesz.

— **Községiskolai tanárok gyűlése.** A debreceni közégiskolai tanárok látogatott gyűlést tartottak az uj református főgimnázium tanácstermében Simka Sándor alelnök elnöklése alatt. A gyűlés főtárgya dr. U. Sza bó Gyula ref. főgimn. tanár felolvasása volt „Az irodalomtörténeti anyag beosztása a közégiskolában“. Logikus okfejtéssel fejtette ki irodalomtörténettanításunk hibáit és javaslatot tett azok megszüntetésére. A régi irodalomtörténeti anyag összevonását s a VIII. osztály anyaga egy részének a VII. osztályba való átvitelét, továbbá az irodalomtörténeti tankönyveknek ily értelemben való át-dolgozását kívánta. Fejetegetéseit a kör tetszéssel fogadta s többek hozzászólása után magáévá tette. Ezután Csűrös Ferenc dr., a kör titkára tett jelentést arról, hogy a közégiskolai reformra vonatkozó körirat, melyet az ország összes tanárköreinek megküldött, mindenfelé élénk érdeklődést keltett s több helyen már tárgyalás alá is vették. Jelentette továbbá, hogy Révész Lajos ref. főgimn. tanár a kör október havi gyűlésén tartott felolvasását nyomtatásban is megjelentette s tiszta jövedelmét, száz koronát, a „Tanári özvegyeket és árvákat segélyező egyesület“ számára létesítendő alap javára ajánlja fel. A kör nagy köszönettel fogadta az ajánlatot s háláját buzgó tagja iránt jegyzőkönyvi köszönettel fejezte ki.

— **Hivatalos eskü.** A tanács mai ülésén tette le a hivatalos esküt Pauchly Géza dr. ujonnan kinevezett kórházi segédorvos.

— **Szabad Iskola.** Szinte alig maradt egy talpalatnyi hely is üresen tegnap este a Szabad Iskola előadó-termében, amikor is Haranghy György, a Debreceni Első Takarékpénztár levelezője, a budapesti Kamera-Klub volt elnöke, színes fotografálásáról vitetett képekkel kísért előadását. Haranghy a fényképezés terén igazán elismert tekintély és felvételei valóban művészi remek számba mennek. Tegnap este először is a színes fotografálás jelentőségének fejtegetése után nagyszámu felvételét mutatta be. Csendéletek, tájképek, fényképek, disztárgyak színes reprodukció, egyik a másikat követte a fehér vásznon, amelyek közül egyik plastikusabb volt a másikonál. A reprodukciók bemutatása alkalmával előadó mindig hivatkozott azokra a körülményekre, amelyek a felvétel kvalitását befolyásolták és így a képet gyengítették avagy erősítették. Szinte az a gondolat érlelődött meg e képek látásakor a hallgatóságban, vajjon a festő ecsetje tükörözi-e jobban vissza a képeket, vagy a kiváló fotografusnak a helyzetet kellően szemmel tartó gépezete. Az előadót az érdeklődő nagyszámu hallgatók lelkesen megtapsolták művészi kiállítású szép képeinek bemutatásáért és közvetlen magyarázataiért.

— A „Rablélek“ a legtökéletesebb magyar felvétel. Ezt mindenkinek meg kell néznie. Jegyek előre válthatók az „Apolló“ pénztáránál. Délelőtt 10 órától 12 óráig. Rendes helyárák.

— A vízvezeték felülvizsgálata. A debreceni vízvezeték felülvizsgálata most már rövidesen meglesz. A vízmű építésének vezetősége beterjesztette jelentését a vízvezeték végelszámolás megvizsgálásáról. A tanács most az összes iratokat fölterjeszti az belügyminiszter közegészségügyi műszaki osztályához a végelszámolás megejtése végett.

— **Telefon-cimtár Debrecenben.** Március elején mint értesülünk egy igen praktikus kézikönyv hagyja el a sajtót. Egy telefon-cimtár az, mely Temesvár, Arad, Kolozsvár, nagyváradi mintára készül és a helybeli előfizetőket betürosorosan, előfizetési szám szerint és szakszerint közli. A kereskedelmi és iparkamara körlevélben ajánlotta e könyvet az érdekelték figyelmébe. A telefon-előfizetőket, kik a legutóbbi telefon-könyvben nincsenek, vagy helytelenül vannak felvéve, kéri Horn Miksa szerkesztő, hogy vele egy levelező-lapon tudassák (Debrecen, Varga-u. 6. sz.) távbeszélő-állomásuk számát és pontos lakcímeiket.

— A városi téglagyár üzemi költsége. — Debrecen városi téglagyári üzeme, mint önálló üzlet felügyelő-bizottsága, illetve igazgatósága azt kérte a tanácstól, hogy üzemi költségekre 30,000 koronát szavazzon meg, miután az üzemnek ilyen összegre még szüksége van és mert az anyagkészletet értékesíteni nem lehetett. A tanács a kérésben nem döntött, hanem kiadta azt a jog- és pénzügyi bizottságnak.

— **Deésy Alfréd** érdekesen összeállított csevegése a „Rablélek“ minden előadásán külön szenzáció. Minden előadásán kizárólag az „Apolló“ részére személyesen konferál.

— **Halálos szerencsétlenség fegyvertisztogatás közben.** Hajduböszörményben tegnap délután halálos végű szerencsétlenség történt. Egy fiatal 19 éves legény, Váradi Mihály édesatyja töltött vadászfegyverét tisztigatta; a fegyver véletlenül elsült a golyó a fiu jobb oldalába furódott. Váradi Mihály a gyors orvosi segítség dacára, ma reggelre meghalt. A hajduböszörményi rendőrség ma reggel telefonon jelentette az esetet a debreceni kir. ügyészségnek, amely a temetési engedélyt megadta.

— **Elfogták Schmidt Micit gyilkosát.** — Prágából táviratozzák: Ma az egyik szállóban egy hoteltolvajt fogtak el szakaszvezetői egyenruhában, akiről a vallatás során kiderült, hogy Sochor Lipótnak hívják, bécsi ember. Sochor bevallotta, hogy ő ölte meg Schmidt Micit, akinek ékszerait egy hordárral elzalogosította. Lopásait és a gyilkosságát is katonaruhában követte el.

APOLLO

Péntektől — Szerdáig
1914. évi február 13-tól—18-ig

mindennap

Az idény legnagyobb
művészi eseménye. ...

Hazai felvétel.

Kizárólagos bemutatási joggal!!

FEDÁK SÁRI

FELLEPTÉVEL

RABLÉLEK

ÉLETKÉP FELVONÁSBAN

... IRTA: FÖLDES IMRE ...

SZEREPLŐK:

Fedák Sári
Rátkai Márton
Thury Elemér
Deési Alfréd
Hajnöczy Lili

Minden előadáson

DEÉSI ALFRÉD

személyesen konferál.

Rendes helyárák !!!

Ezen előadásokra jegyek előre válthatók délelőtt 10—12 óráig a színházi pénztárnál. Trafik- és kedvezményes jegyek csak az 5 és 7 órai előadásra érvényesek.

— **Kétezer utevél.** Sátoralfajhelyről jelentik: Zemplén vármegye közigazgatási bizottsága, mint tokaji tudósítónk jelenti, most tartotta rendes havi közgyűlését. A gyűlésen az alispán jelentésében megdöbbenő adatokat mondott el az Amerikába való kivándorlás mértékéről. A múlt hónapban mintegy kétezer ember kért utlevelet, ezek közül 718 kapott, visszautasítottak 153-at, a többiek kérését másképpen intézték el.

— **Fedák Sári fellépte.** Péntektől kezdve minden este teszi szenzációsság az Apolló műsorát a „Rablélek“ című magyar művészi-felvétel, amely elsősorban kizárólag az „Apolló“-ban lesz először bemutatva.

— **Elveszett váltó.** Kramer Mór Hatvan-utca 24. szám alatti lakos ma jelentette a rendőrségen, hogy a napokban egy 1500 koronáról kiállított dr. Wider Arthurné kibocsájtó, dr. Wider Arthur elfogadó és Kramer Mór forgató aláírásával ellátott váltót elvesztett.

— **A hős kapitány.** Londonból táviratozzák: A mexikói öböl egyik parti hajójának legénységét a hajó hatvanöt éves kapitányának lélekjelenléte és bátorsága mentette meg. A „Gem“ nevű parti gőzös a kikötőben tüzet fogott és rövid idő alatt az egész hajó lángban állt. A harminc főnyi legénység óriás erőfeszítéssel dolgozott a tűz eloltásán, de hiába, a hajó sorsa meg volt pecsételve. A kapitány azonnal kiadta a parancsot, hogy a legközelebbi kikötőhelyre, Luizianába mennek és ő maga kormányozta a hajót az egész idő alatt. A lángok mind magasabba csaptak és mikor már ugyyszólván lehetetlen volt a parancsnoki hidon maradni, a kapitány előre küldte legénységét és egyedül maradt a hidon. Mire a tengerpart fölött, a füst és a hőség elviselhetetlen lett. Az öreg tengerész, hogy a hajót a helyes irányban megtartsa, megkötötte a kormánykereket, mert félt, hogy el fogja veszíteni eszméletét. A „Gem“ szerencsésen ki is kötött, de a hőslelkű kapitányt már nem lehetett megmenteni. A legénység egytől-egyig megmenekült.

— **Gyilkosság a dorgálás miatt.** Triesztből táviratozzák: A Stabilimento Tekniko telepén ma egy munkás az egyik vezető mérnököt, aki őt hanyagságért megdorgálta, lelötte. A telepen azonnal beszüntették a munkát.

— **Névmagyarosítás.** A hivatalos lap mai száma közli, hogy kiskoru Braun Imre és Miklós debreceni lakosok családi nevüket a belügyminiszter engedélyével „Bárdos“-ra változtatták.

— **Osztálysorsjáték.** Az osztálysorsjáték mai húzásán
90,000 koronát nyert: 61463.
20,000 koronát nyert: 22713.
15,000 koronát nyert: 44540.
5000 koronát nyert: 59824.
2000 koronát nyertek: 61330 61842 81698
Azonkívül kihúztak 500 és 170 koronás nyereményeket.

— **Pénz-, szivar- és cigarettatárcák,** finom bőr nőitáskák, uti bőröndök, kosarak és teljes utifelszerelések a legolcsóbb szabott árak mellett **Mentze Henrik** újdonságok áruházában Piac-u. 38. szám.

Modern két szobás lakást

fürdőszobával keresek május 1-re.
Cím a kiadóhivatalban.

TÖRVÉNYKEZÉS

§ Kinevezés. Az igazságügyminiszter Sóvágó Tibor hajduböszörményi ügyvédjelöltet a mezőturi kir. járásbirósághoz jegyzővé nevezte ki.

§ Szeméremértő reklám. A máramaros-szigeti esküdtek bűnösnek mondták ki szemérem ellen elkövetett vétségben Egyed Imrénét, mert körlevélben hívta fel a máramaros-szigeti aranyifjúság figyelmét éjszakai mulatóházára és folyton változó, fess portékájára. A körlevelet Egeydné fogalmazta, Fekete Sándor könyvkereskedő és nyomdatulajdonos kinyomatta, Goldstein Sámuel nyomdászsegéd pedig szétosztotta, mint afféle reklámcédulát. Az esküdtek mindhármójukat bűnösnek találták a szemérem ellen sajtó útján elkövetett vétségben és ezért a törvényszék Egeydnét, száz, Feketét harminc, Goldsteint pedig hatvan koronára ítélte. A Kuria ma a semmisségi panaszok elutasításával helybenhagyta az esküdtbíróóság ítéletét.

KÖZGAZDASÁG

Budapesti értéktőzsde.

Magyar állam	857.00
Magyar állam	84.00
Magyar állam	722.50
Magyar állam	57.75
Magyar állam	861.00
Magyar állam	746.00
Magyar állam	681.00

Irányszámok:

Magánösszámitói kamatláb
 Bécs 4 1/2%, Berlin 3% London 1 1/2%

Budapesti gabonátőzsde.

Magyar állam	10.80
Magyar állam	11.80
Magyar állam	8.50
Magyar állam	9.03
Magyar állam	7.62
Magyar állam	7.98

Készárú változatlan.

Leszállították a német kamatlábát. — Berlinből táviratozzák: A német bank ma a bankkamatlábát 3 és fél százalékról 3 százalékra szállította le.

Fizetéseképtelenségek. A bécsi hitelezői védegyület a következő fizetéseképtelenségeket jelenti: Laufer Ernő Salgótarján, Rác Ernő Nyitra, Láng Aladár Rimaszombat, Löwinger Simon Pozsony. — A Neuer Wiener Kreditoren-Verein a következő fizetéseképtelenségeket jelenti: Diósi Bernát Berettyóújfalú.

Ingatlanok forgalma.

Barsánczy József és neje Póka Margit veszik a debreceni 11930 sztkjvben foglalt 300 ujosztású földet Csóka Pálnétól 3400 koronáért.

Veres László veszi a debreceni 2397. sztkjvben foglalt 5 hold 532 négyszögöl ondódi földet holdanként 1600 koronáért.

Kiss József és neje Nagy Julianna veszik a debreceni 2859. sztkjvben foglalt 3 hold 450 négyszögöl ondódi földet Möldner József és neje Gulyás Zsuzsánától 3800 koronáért.

Sulyok László és Erzsébet veszik a debreceni 8239. sztkjvben foglalt 102 négyszögöl földet a debreceni népsegélyező banktól 1600 koronáért.

Szűcs Lajosné Senki Judit veszi a debreceni 10897. sztkjvben foglalt Márk-telepi Rigó-utca 17. sz. házat Kovács András és neje Tóth Juliannától 2700 koronáért.

Tóth József és neje Boros Jolán veszik a pusztacsapi 148. és 149. sztkjvben foglalt 21 hold 250 négyszögöl tanyaföldet Kovács Ferencről 29707 koronáért.

Nagy Róza veszi a debreceni 11,463. és 10,526. sztkjvben foglalt 275 négyszögöl ujosztású földet Pap Márta Antal és neje Boruzs Rózától 12000 koronáért.

Árva Ferenc és neje Molnár Julianna veszik a pusztacsapi nagyhegyesi 41. sztkjvben foglalt 4 hold 800 négyszögöl tanyaföldet Katona János és neje Csobán Juliannától 6720 koronáért.

Győrösi György és neje Oláh Julianna veszik a pusztacsapi-bánki 122. sztkjvben foglalt 15 hold 977 négyszögöl kaszálót Veres Lászlótól 9678 koronáért.

Legjobb cseh bevásárlási forrás

Olcsó agytoll!

1 kiló szürke, jó, fosztott 2—K, jobb 2 40 K, prima fehér 2-80 K, fehér 4—K, fehér pelyhes 5-10 K, 1 kg. igen finom, hófehér, fosztott 6-40, 8—K, 1 kg. pelyhes, szürke 6—, 7—K, fehér finom 10—K, legfinomabb melírpelyh 12—K. 5 kg. vételénél bérmentve.

Kész, töltött ágyak

átráfonalu piros, kék, fehér vagy sárga nákingből, 1 dunyha 180 cm. hosszú, kb 120 cm. széles, 2 párnával, 80 cm. hosszú, 60 cm. széles, új szürkés, igen tartós, pelyhes tollal töltve 16—K, 20—K, félpelyh 20—K, pelyh 24—K, egyes dunyha 10—, 12—K, 14—K, 16—K, fejpárna 3—K, 3 50 K, 4—K, dunyha 200 cm. hosszú, 140 cm. széles, 13—, 14-70, 17-80, 21—K, fejpárna 90 cm. hosszú, 70 cm. széles, 4-50, 5-20, 5-70 K, alsóhuzat erős csilkos gradilból 180 cm. hosszú, 116 cm. széles, 12-80, 14-80 K. — Szétküldés utánvétel, 12 koronától kezdve bérmentve. Csere megengedve, neimteliszórt pénz vissza

S. Benisch Deschenitz
 Nr. 1148. Csehország.
 Dusan illusztrált árjegyzék ingyen és bérmentve.

ÚJ PERRENDTARTÁSI ÜGYVÉDI NYOMTATVÁNYOK

állandóan raktáron, készen, azonnal kaphatók

HOFFMANN és KRONOVITZ
 KÖNYV YOMDÁJÁBAN
 DEBRECZEN, PIACZ-UTCZA 49.

Alapítva 1782

BACZEWSKI J.A. - LEMBERG
 CS. ÉS KIR. UDVARI SZÁLLÍTÓ

Baczewski féle likörök
 Kitűnő minőségek

mindenütt kapható

Gyomorgörce, kóllka, ótvágytalan-ság és általában gyomorbetegségeknel a legkitűnőbb háziázer a

HOLLANDI GYOMORCSEPEK

Egy üveg ára 48 Hllér.

Kapható **MIRHALOVITS JENŐ** Gyógyszertárában, Debreczenben.

DALMA

DONOGÁN ÉS SOMOSSY
 DEBRECZEN,
 Kistemplombazár
 Hajdúvármegye szállítól

Menyasszonyi kelengye, Vászon,
 Kész fehérnemű, Női divatkel-mék, Szőnyegek
Óriási raktára !!

ARANYÉREM WIEN 1912.

Ideggyöngge férfiak
 — egyönggült erők helyreállítását előmozdíthatják, ha —
Evaton-tablettákat
 használnak. — Kérje az orvosi vélemények gyűjteményét. Próbá K 4-20, tel doboz K 10—, egész doboz K 18— utánvétel vagy az összeg előzetes beküldése ellenében. Cím: **ST. MARKUS-APOTHEKE** — FABRIK PHARM. SPEZIALPRAPARATE — WIEN, III. HAUPSTRASSE 130. Kapható az összes gyógyszerárakban.

MEGHÓDÍTOTTUK A VILÁGOT!

UNDERWOOD LÁTHATÓ IRÁSU ÍRÓGÉP

GEREBEN BÉLA ANDRÁSSY-ÚT 1.

